

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Департамент науки і освіти Харківської обласної військової адміністрації
Національна академія педагогічних наук України
Північно-Східний науковий центр Національної академії наук
України і Міністерства освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (Україна),
кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби (Україна)
Кардіфський університет Метрополітан (Велика Британія)
Вестмінстерський університет (Велика Британія)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (Китайська Народна Республіка)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Інститут публічного адміністрування при Університеті Миколаса Ромеріса (Литва)
Центр музично-освітньої майстерності (Париж, Франція)

МАТЕРІАЛИ

**VII Міжнародної науково-практичної конференції
«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ
ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»
«PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEMS OF
HIGHER AND SECONDARY EDUCATION IN THE CONDITIONS
OF MODERN CHALLENGES: THEORY AND PRACTICE»
(м. Харків, 16 – 18 березня 2023 року)**

**Харків
2023**

Бєлєлїпцєвє О. В.	
Значєннє мїждїсцїплїнарної взуємодїї в рєбєтї з сїм'єми, єкї опїнїлїсь у складнїх жїтєвїх обстєвїнєх у перїєд вїйни.....	1054
Бєєрсьєкє-Хємєнкє А. В., Дєнїсєнкє А. О.	
Соцїєлїно-пєдєгєгїчнє пїдтрїмкє дїтєй у вєєннїй перїєд.....	1056
Бутєвє Я. Є.	
Пєшукєвє-дєслїднїцьєкє рєбєтє учнїв єк зуєб пїдвїщєннє єфєктївнєстї нєвчєннє.....	1058
Вїрстє С. Є, Жєлєкє Т. Й	
Дїтєчєє кнїжкє єк їнструмєнт єкїснїї кємунїкєцїї у перїєд вєєннєгє стєнєу в Укрєїнї.....	1060
Дїтїнє К. М., Кєцур Н. І.	
Єрттєрєпїє єк єдїн їз єфєктївнїх зуєбєв кєрєкцїї ємєцїйнїх рєзлєдїв у дїтєй в умєвєх вєєннєгє стєнєу в Укрєїнї.....	1063
Гєрбєчєвсьєкє В. А., Кєцур Н. І.	
Фєрмувєннє соцїєлїної кємпєтєнтнєстї учнїв 5-х клєсїв шлєєхєм здрєвєгєгє спєсєбєу жїттьє в умєвєх вєєннєгє стєнєу.....	1066
Дєлєгєпєл О. О., Кїр'єнєвє О. В.	
Рєлє вїклєдєчєє мєвнєї пїдгєтєвкї в кємунїкєтївнїй єдєптєцїї студєнтїв-нєрєзїдєнтїв	1070
Зємєлє О. В., Зємєлє О. О.	
Сутнїстє ї значєннє їнклєзївнєгє рєзвїтєкє прєцївнїкїв в упрєвлїннї єргєнїзєцїйнєю пєвєдїнкєю пєрсєнєлєу нє зуєсєдєх кєнцєпцїї стєлєгє рєзвїтєкє...	1072
Кєвєцьєкїй В. Є.	
Псїєхєлєгїчнєє сємєпїдтрїмкє пєдєгєгєє в умєвєх вїйнї.....	1075
Кєрєсь А. Г., Бутєвє О. М., Нєсєнєвє К. С.	
Прєктїчнї єспєктї єргєнїзєцїї псїєхєлєгє-пєдєгєгїчнєї ї соцїєлїної пїдтрїмкї в зєклєдєх зєгєлїнєї сєрєднєї єсвїтї в умєвєх сучєснїх вїклїкїв.....	1078
Кєвєлєвсьєкє Н. В., Пєсїчнїчєнкє А. В., Зїмєкєвє Л. В.	
Фєрмувєннє їгровєї кємпєтєнтнєстї дїтїнї зуєсєбєми сучєснєгє прєдмєтнє-їгровєгє сєрєдєвїщє.....	1081
Кєстїнє В. В., Пєтьємкїнє А. І.	
Рєлє псїєхєлєгїчнєї службї зєклєдєу зєгєлїнєї сєрєднєї єсвїтї в рєзвїтєкє рєзїлїєнтнєстї пїдлїтєкїв.....	1083
Luparenko S. Ye., Leshchova S. S.	
Specific features of studying in higher educational institutions in conditions of martial law.....	1086
Лємєкїн А. О., Лєдїкє М. С.	
Вплїв тємпєрємєнтєу нє спєсїб прєєвїу єгрєсїї: єуто- тє гєтєрєєгрєсїє.....	1087
Лємєкїн А. О., Гємєнєєк М. Ю.	
Прєблємє лїдєрстєвє: дїєгнєстїкє тє рєзвїтєк лїдєрсьєкїх єкєстєй у студєнтсьєкїй грєпї.....	1090

є робота в команді основною діяльністю); принцип інтеграції (полягає в наявності в команді фахівців різних професій, чиї знання та досвід покликані допомогти в досягненні єдиної мети); принцип колективної відповідальності (полягає в професійній та юридичній відповідальності кожного учасника групи за власні та групові рішення, за використання колективних ресурсів, найбільш ефективних для надання послуг клієнту). Не менше значення має стиль роботи такої команди, зокрема інтегрований, коли всі члени команди працюють над спільними завданнями так, щоб ефективність кожного члена залежитиме від ефективності його колег.

Загалом, складовими процесу роботи команди можна назвати такі етапи: представлення випадку; оцінювання потреб особи та її родини, на основі якого спеціалісти згодом розробляють план втручання/догляду; обмін думками та обговорення ситуації; розподіл обов'язків між членами; планування втручання, результатом якого є розроблений план втручання, що має враховувати індивідуальні потреби кожного члена сім'ї, передбачати перелік послуг, які планується надавати; втручання; поточний моніторинг; аналіз та оцінка виконаної роботи; завершення роботи та/або стосунків із клієнтом [4].

Отже, ми можемо констатувати, що важливо, щоб перед початком спільних дій члени команди ретельно спланували роботу і визначили правила взаємодії (наприклад, говорити зрозумілою мовою, ділитися спостереженнями, виділяти час для спілкування між собою тощо), дотримувались установлених правил, обов'язково враховували необхідність задоволення першочергово базові потреби сімей, уміли вчасно зреагувати на ПТСР та залучати психологів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (від 22 червня 2001 р. №2558-III). URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Закон України «Про соціальні послуги». URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про соціальну службу». URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
4. Супервізор у соціальній роботі: Супервізія догляду в громаді та стаціонарних установах / А. Браун, А. Боурн; пер. з англ. Т. Семигіної. Київ: Унів. вид-во «Пульсари», 2003. 165 с.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД

Боярська-Хоменко А. В.

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

Денисенко А. О.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

Війна в Україні глибоко вплинула на життя дітей, багато з яких пережили переміщення, травми та втрати. Уплив війни на дітей є складним та багатограним, торкаючись їх на фізичному, емоційному й соціальному рівнях. Війна може мати довгострокові наслідки для розвитку дітей, їхнього благополуччя та майбутніх перспектив. Наслідки війни для дітей часто взаємопов'язані, ускладнюючи один одного та створюючи цикл поневірян і страждань. Важливо надавати соціальну, педагогічну й психологічну підтримку, щоб допомогти дітям оговтатися від наслідків війни та відновити мирне життя їхніх родин. Це включає доступ до охорони здоров'я, освіти і психологічної підтримки, а також прикладання особливих зусиль щодо сприяння й поновлення миру, стабільності й розвитку в районах, що постраждали від конфлікту.

Із метою соціально-педагогічної підтримки цих дітей різними організаціями і державними установами розроблено низку програм та ініціатив. На жаль, війна змусила нас – науковців і вчителів – уносити свою лепту в розв'язання нових педагогічних проблем – надання підтримки дітям, які постраждали від воєнної агресії країни-окупанта, які були змушені кинути свої домівки й вимушено переїхати, які пережили складний час окупації.

Викладачі Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди не могли залишатися осторонь викликів і активно долучилися як до воєнної, так і громадської роботи, водночас не полишаючи виконання своїх професійних обов'язків.

Проект «Щасливі соняшники» створено на волонтерських засадах студентами та працівниками Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди на підставі соціального опитування й анкетування дітей та їхніх батьків на деокупованих територіях Харківського регіону. Результати опитування довели, що діти, які пережили жахливий час окупації, відчувають страх, тривогу, пригнічення, паніку. Саме це послугувало народженню ідеї виникнення зазначеного проєкту.

Метою нашого проєкту є соціально-педагогічна підтримка дітей із деокупованих районів Харківщини.

Цільовою аудиторією нашого проєкту є діти від 3 до 18 років, а також їхні батьки та інші члени сімей.

Команда волонтерів, до якої входять викладачі, студенти, аспіранти, співробітники нашого університету, систематично здійснює виїзди до деокупованих сіл і селищ Харківщини. Проєкт передбачає реалізацію кількох напрямів, як-от: педагогічна, психологічна, соціальна підтримка дітей; педагогічне просвітництво і консультування їхніх батьків; педагогічний патронаж сімей, які того потребують.

Ми знайомимося з дітьми, спілкуємося, ділимося своїми мріями й питаємо в дитлахів, про що мріють вони. На жаль, доводиться констатувати, що більшість мрій дітей є зовсім недитячими. Вони мріють про мир, про відсутність вибухів, про тепле ліжко у власній кімнаті, а не в холодних і вогких підвалах, про те, щоб до їхньої оселі більше ніколи в житті не вривалися окупанти з автоматами, про те, щоб не лунала сирена повітряної тривоги, про те, щоб знову ходити до школи і дитячого

садочка, які тепер стоять у руїнах через рашистські ракети. Діти мріють про перемогу, про те, щоб назбирати коштів не для купівлі іграшок і цукерок, а для того, щоб подарувати автівку нашим збройним силам. Вони знають, що це ще на один крок наблизить Україну до такої жаданої перемоги.

Дитинство без паузи на війну є ключовим завданням проєкту, що передбачає організацію інтерактивної взаємодії із дітьми на деокупованих територіях у вигляді творчих майстерок, ігор, квестів та інших інтелектуальних заходів. Ми прагнемо хоч на кілька годин повернути дітей у дитинство. І вони реагують на добре слово, на посмішки і щирість, відкриваються й із задоволенням сідають на уявний літак та переносяться разом із нами в чарівну країну дитинства і гри.

Крім того, студенти, викладачі, випускники університету долучаються до надання соціальної підтримки дітям, які проживають на деокупованих територіях, зокрема здійснюючи благодійницький збір одягу, іграшок, смаколиків, засобів дитячої гігієни з метою моральної та психологічної підтримки сімей, реалізації мрії дитинства в деокупації.

Отже, надання соціально-педагогічної підтримки дітям, які постраждали від російської агресії проти України, має вирішальне значення для їхнього благополуччя та подальших перспектив їхнього розвитку. Благодійницький проєкт Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Щасливі соняшники» реалізовує цю підтримку шляхом консультування з питань психічного здоров'я, реалізації освітніх програм і надання освітньої підтримки, доступу до освітніх ресурсів на порталі Сковорода-ХАБ, підтримки сімей.

Нині вкрай важливо поставити на перше місце благополуччя та майбутні перспективи для наших дітей, які постраждали від війни. Надаючи соціальну та педагогічну підтримку, ми можемо допомогти їм подолати виклики, із якими вони стикаються, та побудувати світле майбутнє.

Список використаних джерел

1. Боярська-Хоменко А. В., Денисенко А. О. Досвід формування духовно-емоційного інтелекту через волонтерську діяльність. *Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в XXI столітті*. Харків: ВННОТ, 2022. Вип. 4. С. 230-233.
2. Боярська-Хоменко А. В. Реалізація «Педагогіки миру» в освітньому процесі Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. *Мир. Безпека. Освіта*: матер. «круглого столу» за міжнар. участю, присвяченого Дню українських миротворців та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН. Харків, 2022. С. 6-9.

ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА УЧНІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ

Бутова Я. Є.

учитель зарубіжної літератури, спеціаліст I категорії,
загальноосвітня середня школа I-III ступенів № 56,
м. Харків, Україна